

Aus der Schulchronik. Der Lehrkörper (nadaučitelj, 3 učitelji, 2 učiteljici in 2 kateheta). Zahl der Schulkinder (250 dečkov, 215 deklic, vkup 465). Knabenschule. Mädchenschule (imenik učencev in učenk).

Šolstvo na Kranjskem.

Po poročilu c. kr. deželnega šolskega sveta o šolstvu na Kranjskem v šolskem letu 1886/87. je bilo na Kranjskem javnih ljudskih šol 282, in sicer: 241 slovenskih, 24 nemških in 17 slovensko-nemških, mej temi je bilo 177 enorazrednih, 59 dvorazrednih, 18 trirazrednih, 24 čveterorazrednih in 4 peterorazredne. Poučevalo se je na 62 šolah polnodnevno, na 198 šolah poludnevno in na 22 šolah nekaj polnodnevno, nekaj poludnevno. Deških šol je bilo 13, dekliških 11 in 258 namešanih. Zraven teh rednih šol je bilo 32 šol za silo. Vse šole so imele 502 razreda. Nove šole so se ustanovile na Karolinini zemlji v Ljubljani, v Hrušici, v Pirničah, v Tomišlji, v Šent-Mihaelu pri Žužemberku, v Trzinu in v Dobličah. Novi razredi so se ustanovili na drugi mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, v Šiški, na Rakeku in v Črnem Vrhu. Mej šolskimi poslopji jih je 88 v prav dobrem, 101 v dobrem, 51 v zadostnem in 43 v slabem stanu. Mej zasebnimi ljudskimi šolami je bilo 9 nemških, 4 slovenske in 3 nemško-slovenske. Izmej 63.314 za šolo godnih otrok od 6. do 12., oziroma do 14. leta jih je hodilo v javne šole, v zasebne šole in v šole za silo pa jih je hodilo 49.289, v strokovne in druge šole jih je hodilo 5.007, vkup tedaj 54.296 učencev. Brez šolskega pouka je bilo 9018 otrok ali 14% od vseh za šolo godnih otrok. Mej temi pa jih je bilo 780 za šolski pouk negodnih in 3.241 je bilo začasno oproščenih, dalje jih je v ponavljalno šolo hodilo čez 500, tako, da je bilo brez šolskega pouka 4.500 ali 7% otrok. Da je še toliko otrok brez šolskega pouka, je vzrok ta, ker so nekateri šolski okraji zelo obširni in ker je mnogo hiš in vasi od šole oddaljenih. Potem so na enorazrednih ljudskih šolah šolske sobe premajhne ter je v nekaterih krajih, posebno v gorakih krajih, premalo šol.

D o p i s i.

Iz Prage. Česki učitelji so osnovali osrednje učiteljsko društvo, h kateremu so že pristopila vsa česka okrajna učiteljska društva. Toda društvo hoče svoj delokrog razširiti tudi na druge avstrijske Slovence z namenom, izdajati originalno knjižico za mladino z izvirno vsebino in izvirnimi slikami (lesorezi), — torej popolnoma neodvisno od tuje spekulacije. Izvod se izda ali v českem, poljskem, hrvaškem ali slovenskem jeziku, ako je zagotovljeno vsaj 300 odtisov. Lesorezi pa se bodo hranili, da se lahko tudi izdajo cenó prevodi v sorodnih jezikih.

Tovariši! namera je gotovo plemenita in važna, — torej resnega preudarka vredna. Slovenska učiteljska društva naj se o tem pri zborovanjih posvetujejo, sklepe pa znanemu Slovenceľjubu g. Jan Legó - tu v Prago (česki museum) naznanijo. S tem pospeševali bomo ne le kulturo in vzajemnost med avstrijskimi Slovani, ampak tudi avstrijski slovanski učitelji v ožjo zvezo stopili ter uspešneje delovali za národ in domovino.

—i.

Iz Trsta. Kar se tiče ljudskih šol v okolici našega mesta, se več ali manj ravna po naši diktaturi, katera jim samovoljno narekuje zakone, po kojih se naši otroci odtujajo svoji národnosti ter vzgajajo v najzagrizlejše nasprotnike lastnega svojega jezika. Borni Slovenec se mora truditi, da se odkoplje do tega, kar mu gre. Družba sv. Cirila in Metoda je videla v kakšni nevarnosti je národnost slovenska ob obalah Adrije, posebno v mestu Trstu, in zatorej obrnila je svoje oko v prvi vrsti na nas osamljene ovčice in nam odprla slovensko otročje zabavišče. Bil je to prvi korak plodnega delovanja. Tržaški rodoljubi, posebno naša podružnica trudili so se na vso moč, da si pridobé tudi osnovno šolo. Niso se strašili neverjetnih zaprek, katere jim je stavljala in še nastavlja mestna občina in najlepše plačilo za vse britkosti, za ves trud, jim je odprtje

prvega razreda slovenske osnovne šole. — Prva slovenska ljudska šola v Trstu se je tedaj ustanovila. Vpisovalo v to novo šolo se je v 17. dan preteč. m. Oglasilo se je v šolo zadostno število učencev. Pouk začénjal se bode kmalu, ko bode poslopje popolnoma prirejeno. Bog daj srečo!

Iz Velikih Lašč. Dné 12. avgusta t. l. imeli smo učitelji s šolsko mladino prav lep praznik. Obhajali smo sklep šole in ob enem cesarsko slavnost. Zjutraj ob 8. imeli smo zahvalno maso, katero je daroval naš zelo marljivi veroučitelj, kaplan v. č. g. Dobnikar, in pri kateri so peli šolski otroci. Po masi zbrali smo se vsi v zelo prostorni šolski izbi, katera je bila za isti dan vender le tesna. Navzoča je bila vsa odličnejša gospóda iz Velikih Lašč, a med njo tudi blagorodna gospa soproga našega rojaka c. kr. deželnega svétovalca g. Jan. Hočevarja iz Ljubljane s tremi gg. sinovi. Najprej so se otroci dostojno nagovorili, ter opomnili na slavnostni dan, katerega se že ali še-le bodo obhajali kot znak hvaležnosti do predobrega, preskrbnega vladarja vsi národi mogočne Avstrije. Pokladali so se jim lepe čednosti in koristni nauki, katere naj v dejanjih izpolnjujejo, da postanejo srečni, vredni otroci mile naše domovine in pravi, hvaležni podložniki svojega prevzvišenega gospodarja itd. K sklepu pozvali so se tudi k hvaležnosti do navzočih dobrotnikov, s katerih pomočjo preskrbela so se prelepa darila, 150 iztisov »Naš cesar« 200 iztisov »Spomenice« in 10 molitevni knjiž, ki so se razdelila med šolsko dečo.

Učenec 3. razreda nagovori po tem navzoče prav primerno. Svoj daljši govor razloživši vzrok cesarjevega 40letnega proslavljanja zaključí s trikratnim »živio presvetli cesar Franc Jožef I.«, na kar zaori iz mladih grl trikratni »živio« zapevši še cesarsko pesem. Potem se je še deklamovalo in pelo. Razdelivši šolska naznanila in pripravljena darila podala se je mladež z lepim spomenikom vesela na svoj dom.

Pri tej priliki podarila je navzoča prem. gospa šoli 10 glđ. Hvala!

A kako bi popisal srčno radost, katero smo občutili vsi, zlasti šolska mladina dné 16. septbr. o priliki, ko je šola prejela lepo zastavo, kot spomin veličastne slavnosti, katero priredila je ta dan občina Velike Lašče združeno z vsemi uradi v proslavo 40letnega vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

Opustivši vse drugo, naj mi bo dovoljeno omeniti edino to, kar spada strogo v stroko šolsko. Po vzgledu visokodušnega vladarja, k iz očetovsko naklonjenostjo podpira vse avstrijske národe, ki z neusahljimi dobrotami blaži in osrečuje vse svoje podložnike, sprožili in oživotvorili so tukajšnji rodoljubi in šolski prijatelji presrečno misel dobrotelnosti s tem, da se kupi tukajšnji šoli zastava. V 16. dan septb., ko se je obhajala veličastna cesarjeva slavnost, bilo je blagoslovljenje šolske zastave kot del svečanosti. Že pred Božjo službo, katera se je v to obhajala, okrožilo je pred šolo nositelja zastave, učenca Jož. Andres-a dvanajst belo oblečenih ovenčanih deklic in mnogo mladine, od koder so šli, ko so odpeli zvonovi, med spremljevanjem godbe v cerkev pred veliki altar k sv. opravitlu. Tri deklice imele so v rokah prelep svilnat zastavin trak. Po sv. opravitlu v cerkvi, šla je mladina z zastavo na okinčan, z vencem opleten, z mlaji obsajen slavnostni prostor pred cerkvijo, ki je bil odločen cerkvenemu obredu. Navzoči bili so vsi tukajšnji odličnjaki, a na čelu v uniformi c. kr. okrajni glavar pl. dr. Thoman s prem. gospo soprogo ter nenavadna množica ljudi. Pevci in pevke točno zapojó Nedvedovo pesem »Prošnja«. Potem kumica prem. gospá sodnikova pristopi, polože roko na zastavo. Vis. č. g. župnik Gerjolj z asistenco g. kaplana in 2 bogoslovcev opravi obredne molitve pri zastavi ter jo blagoslovi. Gospá kumica prvič prelep modro-rudeči svilnat trak na zastavo in zapoje se precizno Nedvedova pesem »Hvala Božja«. Sedaj se je z zastavo spremil še obhod k novi občinski hiši, kjer se je vložil in blagoslovil temeljni kamen. Od tod nesla se je zastava med mnogobrojnim spremstvom in veselo godbo k šoli. Tih se zastava uklone, godba zasnira cesarsko pesem, in konečno se izroči podpisnemu v varstvo kot šolska last.

Zastavo je okusno izdelala gospa Ana Hofbaner v Ljubljani iz čiste svile, belega damasta. Obrobljena je z zlatimi franžami in okinčana s šopki. Na njej ste prelepi slike Matere Božje in sv. Alojzija. Zali modro-rudeči, široki svilnat trak se kaj lepo podá in ima zlat napis: »V spomin 40letnice vladé presvetlega cesarja Franca Jožefa I.« z letnicama 1848.—1888. Zastava stane z vsem 90 glđ.

Naj se mi oprósti, da še pri tej priliki zabilježim le nektera imena dobrotnikov naše šole. V prvo vrsto imam čast prištevati c. kr. okrajnega sodnika g. Daniela Šufaj-a, ki je za zastavo prvi temelj vložil ter podaril 25 glđ. Istotako daroval je 20 glđ. neki naš slavní rojak. Gmotno so pripomogli gg.: c. kr. notar Lenček, župan M. Hočevar, c. kr. adj. Murgel, nadgozdar Gavdija, kaplan Dobnikar, Gruđen Keke in več drugih.

Prva dolžnost za prejeto dobroto je hvaležnost. To skažem sedaj s tem, da v lastnem, kakor v imenu šole vskliknem vsem preblagim gg. dobrotnikom in pospešiteljem slavnosti: Bog Vas živi! Najlepša, iskrena zahvala!

Jos. Pavčič,

nadučitelj in voditelj šole.

Iz Ljubljanske okolice v 3. dan septembra t. l. (Učiteljska konferencija.) Dne 17. julija t. l. imeli smo učitelji okraja Ljubljanske okolice v II. mestni deški šoli na Cojzovej cesti po o svojem času objavljenem dnevnem vzporedu svojo uradno letno konferencijo, katere udeležilo se je, izuzemši bolehnega gosp. učitelja Bezega iz Sostrega, vse drugo učiteljstvo tega okraja.

Gospod predsednik, c. kr. nadzornik Vinko Levstik, pričnè nekoliko minut po 9. uri predpoludne konferencijo s tem, da se v svojem posebno dobro izbranem govoru spominja zgodovinskega praznika 40letnega vladanja našega presvetlega in očetovskega cesarja Franca Josipa I. V tem govoru navdušeno poudarja delovanje premilostnega vladarja na vseh poljih národnega gospodarstva, osobito onega, tikajočega se ljudskega šolstva mej pretečenimi 40 leti, katero delovanje spremlja povsod očiten blagoslov božji. Presvetlemu vladarju ima se ljudsko učiteljstvo zahvaliti za sedanjí stanu primeren vsestranski položaj mej drugimi stanovi in pa za visjo in boljšo naobrazenost mimo prejšnjih časov. Sklepno nagovori g. predsednik navzoče, da presvetlemu cesarju trikratni navdušeni »slava« zakličejo. Zgodi se z navdušenimi srci in zapoje se cesarska pesem.

Namestnikom izvoli gospod predsednik g. nadučitelja Papler-ja; zapisnikarja postala sta pa vsklikom gg. učitelja Primožič in Ziegler. In s tem dovršena bila je prva točka dnevnega reda.

Dalje poroča gospod nadzornik o stanju tukajšnjega šolstva tako-le:

V teku pretečenih šestih letih dosegel se je v tem okraji gledé šolstva velik napredek. Ustanovile so se nove šole, a razširilo se je več njih užé preje obstoječih. Novi šoli odprli sta se v Hrušici pod Ljubljano in v Pirničah; razširile pa one na Vrhniki, v Šiški, na Dobrovi in v Preserji. Ustanovitev enorazrednic v Bevkah, Tomišlji in pri sv. Martinu ob Savi, kakor tudi razširjenje šol v Borovnici, na Igu in Šmarji pričakuje se v kratkem. Zasluga temu napredku pripada pred vsem neumornemu in poztvoralnemu delovanju predsednika c. kr. okrajnega šolskega sveta, namreč p. n. gospodu Janezu Mahkotu, c. kr. okrajnemu glavarju Ljubljanske okolice, kateri v resnici prav po očetovsko skrbi za šolstvo v svojem okraji. Vse hvalevredno omeniti je tudi na sploh prizadevanja učiteljev tega okraja, kateri većinoma svoje dolžnosti vestno in točno izpolnjujejo.

Na Vrhniki in Šentvidski šoli namerava se tudi nadaljevalne obrtnijske tečaje ustanoviti.

Rednih šol je sedaj v tem okraji 27.; poleg teh so pa tudi 3 šole za silo in sicer: na Golem, pri Sveti Katarini in v Podlipi; dalje eua privatna šola (v Medvodah) in pa 2 ekskurendni šoli (v Bevkah in Tomišlji).

Po vsem so letos bile redne šole v tem okraji takole razvrstene: bilo je 16 eno-, 8 dvo-, 1 tri- in 2 éveterorazrednici. Na vseh eno- in dvorazrednicah bil je pouk poludnevén, izuzemši le dekliško dvorazrednico na Vrhniki, na kateri so se deklice celodnevno poučevale. Radi bolestnih slučajev učiteljev nanoslo bilo je med letom tudi tako, da se je moralo v nekaterih razredih éveterorazrednic na Vrhniki in v Šentvidu nad Ljubljano začasno le poludnevno poučevati. Le na trirazrednici v Šiški bil je pouk skoz vse šolsko leto tudi celodnevén. Po spolu bila je šolska mladina edino le na Vrhniki ločena; po vseh drugih šolah so se dečki in deklice razredoma skupaj poučevali.

Na rednih šolah poučevalo je 36 učiteljev in 7 učiteljic; od teh previdenih bilo je 32 učiteljev in 7 učiteljic sè spričevali učiteljske sposobnosti; le 4 učitelji imeli so samo zrelostna spričevala. Brez vsakih učiteljskih spričeval poučevali so samo učitelji na šolah za silo. Vseh veroučiteljev bilo je 33. Na 9 šolah poučevale so v ženskih ročnih delih privatne osebe, na drugih pa, kjer se je ta pouk delil, izprašane učiteljice iz tega predmeta. (Konec prih.)

Iz Ljubljane. Slavnostni koncert, ki ga »Slovensko učiteljsko društvo« v Ljubljani pripravlja v proslavo 40letnega vladanja presvetlega cesarja, bode (ako ne bode posebnih ovir) v četrtek zvečer v 18. dan oktobra t. l. Oglasilo se je vkup užé čez 100 vrlih pevcev in pevk, ki se bodo udeleževali te redke, sijajne slavnosti. Slavnostni odbor še enkrat vabi vse g. g. učitelje in učiteljice, ki se hočejo udeleževati tega slavnostnega koncerta, da se oglase; tako naj se oglase tudi vsi, ki so se užé oglasili pa (morda po kaki pomoti) niso dobili še obljubljenih napevov. — V ta dan (18. okt.) bodo tudi učiteljska zborovanja: »Vdov-

skega društva, »Slovenskega učiteljskega društva« in »Národne Šole«. Natančneje o tem se bode še naznanjevalo.

— Cesarjeva 40letnica bode šolski praznik. Minister za bogočastje in uk je dovolil, da se v 1. ali 3. dan meseca decembra t. l. (ker 2. dan decembra je nedelja) zaradi spodobne proslave cesarjeve 40letnice v ljudskih in srednjih šolah ne bode poučevalo.

— Učitelj je odgovoren za vsébino šolskih knjig. C. kr. učno ministerstvo vsa šolska voditeljstva in ravnateljstva strogo opominja, da so za vsébino vseh knjig in tiskovin, katere šolskim otrokom posejajo, dajejo ali priporočajo, ravno tako odgovorni, kakor za vsébino knjig, ki jih vzprejemljejo v knjižnico za učence.

Premene pri učiteljstvu.

G. Štefan Tomsčič, nadučitelj v Starem Logu, je dobil nadučiteljsko službo v Vipavi. G. Gašpar Gasparin, nadučitelj v Vipavi, pa gre iz službenih obzirów za nadučitelja v Stari Trg pri Ložu, in g. Ivan Mandeljc, nadučitelj v Starem Trgu pa gre enako za nadučitelja v Sodrašico. — g. Andrej Pernè, učitelj v Vipavi, imenovan je učiteljem in voditeljem v Šturje, g. Alojzij Lavrenčič, III. učitelj v Vipavi, pa je postal tñ II. učitelj. G. Karol Benedik, učitelj v Ledinah, dobil je nadučiteljsko službo v Smledniku na Gorenjskem.

V šolskem okraji Logátskem so ti-le g. g. potrjeni pripravniki in pripravnice začasno postavljeni: Rudolf Zavrsnik na 4. učiteljsko mesto v Cirknici, Karol Rožanec na 3. učiteljsko mesto v Zgórnjem Logátci, Jožef Petkovšek za učitelja v Godoviči, Teodor Schuller za učitelja v Babno Polje, Ana Kočevár na 2. učiteljsko mesto v Begunjah, Julija Jurman na 2. učiteljsko mesto v Črnem Vrhu.

Razpis učiteljskih služeb.

Št. 963

okr. š. sv. Na enorazredni ljudski šoli v Dragi se razpisuje učiteljska služba z letno plačo 450 gld., s 30 gld. opravilne doklade, s prostim stanovanjem in gospodarskim poslopjem v stalno, ali začasno nameščenje. — Na posebno željo občine bi se raje oddala služba prosilcu, ki zna orglati. Prošnje naj se pri podpisnem uradu postavnim potom vlagajo do 20. dne oktobra 1888. l.

C. kr. okrajni šolski svét v Kočevji, dne 18. septembra 1888. l.

Št. 988

okr. š. sv. Na štirirazredni deški šoli v Ribnici se bode stalno, ali začasno umestila četrta učiteljska služba s 400 gld. letne plače. Pravilno osnovane prošnje naj se postavnim potom pri podpisnem uradu vlagajo do 20. oktobra 1888. l.

C. kr. okrajni šolski svét v Kočevji dne 18. septembra 1888. l.

Št. 888

okr. š. sv. V šolskem okraji Logátskem se bodeti stalno, ali začasno umestili te-li učiteljski službi: 1. na dvorazredni ljudski šoli v Spodnji Idriji, kjer se bode letos samo prvi razred začel. Letne plače je 500 gld., 30 gld. opravilne doklade in prosto stanovanje. 2. Na dvorazredni ljudski šoli v Ledinah s 450 gld. letne plače, s 30 gld. opravilne doklade in s prostim stanovanjem. Prošnje za ti službi naj se postavnim potom do 8. oktobra t. l. vlagajo pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svét v Logátci v 24. dan septembra 1888. l.

Št. 409

okr. š. sv. Na novo ustanovljeni ljudski šoli na Sveti Gori (na južni železnici, Savi) se bode umestila učiteljska služba s 450 gld. letne plače, s 30 gld. opravilne doklade in s prostim stanovanjem. Prošnje naj se postavnim potom do 10. oktobra t. l. vlagajo pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svét v Litiji v 16. dan sept. 1888. l.

Št. 422.

okr. š. sv. V Litijskem šolskem okraji se bodeti stalno, ali začasno umestili te-li učiteljski službi: 1. Druga služba na dvorazrednici v Velikem Gabru s 400 gld. letne plače. 2. Četrta služba na čveterorazrednici v Šent-Vidu pri Zatičini s 400 gld. letne plače. Prošnje naj se postavnim potom do 5. oktobra t. l. vlagajo pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svét v Litiji v 16. dan sept. 1888. l.

Št. 432

okr. š. sv. Na dvorazrednici na Vačah pri Litiji se bode stalno, ali začasno namestila druga učiteljska služba s 400 gld. letne plače. Prošnje naj se do 5. oktobra 1888. l. vlagajo postavnim potom pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svét v Litiji v 15. dan septembra 1888. l.